

Polygami – som problem på misjonsmarken

AV TRYGVE ØDEGAARD

Det forekommer mange forskjellige ekteskapsformer omkring i verden.

Monogami – er et lovlig forhold hvor mannen har *en* hustru.

Polygyni – er et lovlig forhold hvor mannen har flere hustruer. Det forekommer mest hos folk med naturreligioner og Islam.

Bigami – et forhold hvor mannen har to hustruer.

Polyandri – et anerkjent ekteskap hvor en kvinne lever som hustru til mer enn én mann.

I det følgende bruker vi betegnelsen *polygami* (PG) på forholdet hvor en mann har flere hustruer.

Årsakene til PG kan være mange og forskjellige:

1. lokale sosiale og religiøse tradisjoner som er betinget av kvinneoverskudd og av kvinnens underordnede rolle er vel basis for PG.

2. det ble betraktet som en umulighet for en kvinne å leve ugift; hun måtte ha beskyttelse.

3. kvinnen er ofte betraktet som mannens eiendom, tildels betraktet som slave.

4. kvinnen hadde tungt arbeid med haking i jorden, bæring av ved og vann og matlaging. Arbeidet ble for tungt for den første hustruen og ble lettet ved en ny hustru.

5. det var økt anseelse for mannen med mange hustruer; han kunne da vise mer gjestfrihet, som også økte anseelsen.

6. lokal tradisjon med å «arve enker».

7. mange barn i ekteskapet var en meget betydningsfull faktor, særlig viktig var sønner. Både var det en sosial garanti for eldreomsorg, og det var nødvendig at en sønn kunne forrette tilbedelse foran fedrenes alter og bringe de foreskrevne ofre på deres graver (Kina/India).

8. Ofte var årsaken «kjødets lyst», dels forårsaket av – at det tradisjonelt ikke skulle forekomme seksuelt samkvem under diegivningsperioden, som ofte kunne vare i opptil 3 år.

– i moderne tid reiser ofte mannen til industrisentra langt hjemmefra, er borte i lang tid om gangen og tar ikke sin hustru med seg. Han tar seg ofte en ny hustru på det nye sted.

Misjonens holdning til PG må være basert på Skriftens ord. Det er derfor helt nødvendig at denne saken, som så mange andre, *prinsipielt må belyses ut fra Guds ord.*

Man finner PG i Det gamle testamente, som en anerkjent og selvfølgelig ordning. Man fant intet umoralsk i det.

De 10 bud er gitt i gammeltestamentlig tid, hvorav spesielt det 6. bud angår ekteskapet: «Du skal ikke drive hor!» Budet betyr at det ikke skal forekomme illegitime – ulovelige – seksuelle forbindelser som krenker den ekteskapelige rettsordning.

Fra menneskelig og sosialt synspunkt er hor utålelig. Det viser de strenge straffer som var fastsatt for overtredelse av budet (dødsstraff). (3. Mos. 20,10; 5. Mos. 22,23–24).

Hvis det ikke ble reagert mot utukten, medførte den en skjebnesvanger belastning av samfunnet og truet dets eksistens.

Fra religiøst synspunkt var hor en helligbrøde. Hedningene omkring Israel drev kultisk utukt, men det ble i Det gamle testamente betraktet som en vederstyggelighet pga. hellighetskravet i Herrens bud.

Det 6. bud endrer intet ved den *form* som forelå i det gamle israelittiske samfunn. En mann kunne ha flere hustruer. Men i *alle* tilfeller, også når hustruen var sosialt ufri (2. Mos. 21,7–11) eller kvinnelig krigsfange (5. Mos. 21,10–14) dreier det seg om et *rettslig, ordnet ekteskap* med bestemte familierettslige forpliktelser. Det 6. bud forlangte altså ikke monogami av israelittene, men ubetinget respekt for den urgamle, samfunnsrettslige ordning av samlivet mellom mann og kvinne (Seierstad).

PG var altså anerkjent i jødedommen. Den jødiske historieskriveren Josefus (død ca. år 100 e. Kr.) forteller at det var skikk blandt jødene å ta flere hustruer. Den kristne forfatter Justin Martyr (død år 165 e. Kr.) antyder det samme, og i Talmud anerkjennes PG.

Grunnene for PG var dels dem som tidligere er referert. Spesielt var det ønsket om mange barn, særlig sønner, og kvinnelig arbeidskraft, høyere anseelse, mannens uvilje til periodevis seksuelt avhold, ønske om ung hustru, og overskudd av kvinner.

Det er i grunnen et forbausende nytt sprog i NT (Det nye testamente) om denne saken, og man kan spørre seg hvorfor.

Jesus er i disputt med fariseerne om ekteskapet (Mt. 19,3–12;

Mt. 5,31–32; Lk. 16,18). Det kan kanskje virke noe påfallende at Jesus ikke avviser PG direkte og uttrykkelig. Men saken er den at Jesus *forutsetter* det monogame ekteskap (Mt. 19,3–12). I hans omtale av skilsmisse og nytt ekteskap regnes ikke PG med.

Den som skiller seg og inngår nytt ekteskap, utfører et ekteskapsbrudd (hor). Paulus uttrykker seg på samme måten. Han sier at «hustruen råder ikke over sitt eget legeme, men mannen, likeså råder heller ikke mannen over sitt eget legeme, men hustruen» (1. Kor. 7,4). Dette gir ikke mening ut fra polygame forutsetninger. Samme inntrykk gis andre steder (1. Tes. 4,3–5; Ef. 5,22–33). Når det gjelder Paulus' omtale av den stand en tilsynsmann, eller eldste, skal ha, sier han at han skal være «en kvinnes mann». Spørsmålet er hvordan dette uttrykk skal tolkes:

1. Er det fordi enkelte «alminnelige» menighetsmedlemmer levde i polygame forhold uten at de dermed ble utelukket fra vanlig menighet? Denne tolkningen kan utelukkes (1. Tim. 5,9).

2. Er det slik at de ikke skulle ha levet i usedelighet? Da skulle man ha forventet et mer direkte og umisforståelig utsagn.

3. Menes det at nytt ekteskap etter den første ektefelles død ikke skulle inngås? Det er meget usannsynlig. Paulus skriver om dette og anser nytt ekteskap etter ektefelles død som uangripelig (Rom. 7,2–3; 1. Kor. 7,39). Han innskjerper direkte at unge enker bør gifte seg påny (1. Tim. 5,14).

4. Tolkningen av «én kvinnes mann» må være at vedkommende ikke må ha skilt seg fra sin ektefelle og deretter giftet seg igjen.

Alle NT-forfattere betrakter PG som utenkelig. Hvorfor og hvordan er det blitt skille fra GT (Det gamle testamente) til NT?

Jødene hadde en høy vurdering av hjemlivets fred og trygghet, og det var glede over en dyktig, tro og gudfryktig hustru, slik som også siste kap. i Ordsprogene beskriver det. Dette peker i retning av MG (monogami) som en god og rett ordening. Rent psykologisk sett synes det å være det rette og naturlige forhold, som menneskene lengter etter.

De rike hadde råd til polygame forhold, men ikke småkårsfolk, og dem var det flest av på Jesu tid. Dette ville også virke i retning av MG. De økonomiske og sosiale forhold spilte sikkert en avgjørende rolle for innføringen av MG.

Grekerne ekteskapsform var MG, og romersk lov stod fast på MG, tross mange løse forhold på den tid.

Med Kristus kommer et nytt syn på ekteskap og ekteskapelig

kjærlighet (Ef. 5). Her blir mannens kjærlighet til hustruen sett i lys av Kristi kjærlighet til menigheten, og det åpner for et nytt og dypere syn på ekteskapets sanne vesen. I lyset av Kristi kjærlighet ble MG den eneste tenkelige form for ekteskap, og PG umuliggjorde seg selv.

En annen faktor spiler vel også en rolle. I GT var det et sterkt ønske om barn, og mange barn. Den gamle pakt pekte fremover mot oppfyllelsen av forjettelsene til fedrene. Spørsmålet om etterkommere måtte da tre sterkt frem.

I NT er forventningene blitt virkeliggjort i Kristus. Mange barn spilte en mindre rolle. Paulus tilråder da også i noen grad ugift stand, og et enkelt ord av Jesus selv (om gilding, Mt. 19,12) kan peke i samme retning. Ekteskapet er ikke lenger dominert av ønsket om barn, og ikke spesielt sønner. Fellesskapet mellom de to ektefellene, deres liv for hverandre og som medlemmer av den kristne menigheten, får sin egen verdi. Også dette drar i retning av MG.

Så lenge etterkommere spilte en avgjørende rolle for fortsettelsen av livet, – var barn en nødvendig faktor. I NT blir en ny eskjatalogi (læren om de kommende ting) dominerende. Evig liv hos Kristus i den kommende verden oppnås ved tro.

Det kan så være interessant å se hvordan kirken og kristen misjon har stillet seg til problemet PG gjennom tiden (*Stampe: PG-historisk belyst*).

Det har vært meget varierende praksis. Betegnende er den katolske kirkes holdning til konkubinaten, som er en «form» for PG. Dette var anerkjent inntil 5. Laterankonsil i 1516, da det ble forbudt. Noen steder var konkubinaten betraktet som akseptabelt hvis det var monogamt!

I Brødremenigheten, hvor grev Zinzendorf spilte en sentral rolle, ble det i 1780 besluttet å ha følgende praksis på misjonsmarkene:

- at man ikke kan nøde en mann til å sende fra seg én eller flere av sine hustruer,
- at man ikke kan gjøre en døpt polygamist til menighetstjener,
- at en døpt ikke etter dåpen må inngå i et polygamt ekteskap.

Dertil la de vekt på en undervisning med sikte på å unngå blandede ekteskap mellom kristne og hedninger.

Det var flere hvite politikere, oppdagelsesreisende og handelsfolk som sterkt støttet PG, bl.a. kaptein Burton. De angrep også misjonene for dere holdning. Også flere kristne var av samme oppfatning. Blant afrikanske kristne var det flere talsmenn for berettigelsen av

PG i kirken, dog var det mest fra separatistiske bevegelser man hørte den oppfatningen.

Det som den store uenigheten dreide seg om, var hvorvidt polygamister kunne døpes.

På Gullkysten, i Basel-misjonen, hadde man opprinnelig dåp av polygamister, men hadde uheldige erfaringer med den praksis. Det ble også en heftig strid innbyrdes mellom misjonærene. Konklusjonen ble: ingen dåp av polygamister. Misjonene i Afrika har stort sett sagt nei til dåp av polygamister, mens det i Asia var mer moderate holdninger. Her ble PG ansett som et «uunngåelig onde i en overgangsperiode.» Døpte polygamister ble ikke satt i kirkelige stillinger. Lignende holdning hadde London Missionary Society og Baptist Missionary Society. De overlot avgjørelsen til misjonærene i samråd med de nasjonale kristne.

Den anglikanske kirke hadde forskjellig praksis i Afrika og Asia. Deres holdning var stort sett den at «polygamisters hustruer kunne døpes, hvis det var et oppriktig ønske, – fordi de ble ansett som ufri-villige ofre, men ingen mann som beholdt mer enn én hustru.» Lambeth-konferansen i 1888 fastslo at polygamister ikke kunne døpes, men derimot opptas i et såkalt «katekumenat»-forhold, som må betraktes som en slags lavere gradering av menighetsmedlemskap. Derimot kunne hustruene i noen tilfelle døpes.

Skal man diskutere disse to typer praksis, kan man hevde at Brødre-menighetens syn bevirket at antallet polygamister ble holdt høyt. Det kunne være vanskelig å hevde det prinsipielle krav om MG. Det kunne føre til en senkning av den moralske standard, hvor man skulle fastholde ekteskapets hellighet og skape virkelig kristne hjem.

Den anglikanske løsning ville føre til en større, og økende gruppe katekumener, som afrikaneren kunne synes var en grei ordning, og slå seg til ro med det, hvilket selvsagt var meget betenkelig.

De praktisk sett negative virkninger av en liberal holdning, slik som Brødre-menigheten hadde, har ført mange misjonsselskap i Afrika til å innta en rigorøs holdning, altså i praksis helt å avvise polygamisten, inntil han hadde skilt seg fra sine hustruer unntatt en.

I Natal begynte American Board i 1835 arbeid blant zuluene. De hadde en ytterst streng holdning til zuluskikkene, også til PG. Denne praksis ble opptatt av de selskaper som senere begynte arbeid blandt zuluene, DNM i 1844, Berlin-misjonen i 1849, Hermannsburg-misjonen i 1854 og den skotske Frikirke i 1867. Felles for disse misjoner var at de avviste polygamister adgang til dåp, men ga adgang for

kvinner som levde i polygame ekteskap, fordi de var gift med bare én mann,- og heller ikke hadde kunnet la dette være.

Paris -misjonen i Afrika avviste både mannen og kvinnen i PG.

I Melanesien var det hos de nasjonale kristne en sterk negativ holdning mot å tillate en polygamist å motta dåp. De mente at det ville skape en meget farlig presedens. Nasjonale kristne var ofte avvisende til dåp av polygamister.

Den afrikanske biskop Crowthers uttalte: «Vi tolerer ikke PG, hva enten personen er rik eller fattig. For den rike er det, at han bortsender sine hustruer på én nær, en prøve på hans alvor og et vidnesbyrd om den selvfornektelse for Kristi skyld, som kreves av dem, som skal bli nye skapninger.»

Den katolske kirke inntar et rigoristisk standpunkt. J. Schmidling skriver i sin «Katholische Missionslehre»: «Til PG inntar den katolske kirke en langt mer avvisende holdning enn den protestantiske, idet den pga. flerkoneriets uforenlighet med kristendommen og dets religiøst som kulturelt så skadelige virkninger tilbakeviser enhver polygamist fra dåpen og utelukker ham fra kirkefelleskapet.»

Halleprofessoren G. Warneck stiller seg positivt til Brødremenighetens standpunkt. Han sier at MG er en guddommelig skapelsesordning, som skjerpes ved Jesu negative innstilling til skilsmisse. I den kristne menighet hevdes det monogame ideal, og problemet innskrenkes til spørsmålet om en polygamist kan døpes. Han skiller mellom konkubinats (= hor) og PG (= lovformelig ekteskap), men «et korrumpert ekteskap.» Han anbefaler tålmodighet i saken og avventer en generell folkekristning som vil resultere i en lovgivning mot PG.

Dr. Sigfrid Knak sier at PG skaper uklarhet og berøver de nasjonale de nødvendige faste regler. Ved PG og MG side om side i de kristne menigheter vil det være ytterst vanskelig å oppdra menigheten til forståelse for det kristne ekteskap. Det kan være hårdt, sier han, men «hårdhet kan dog ikke helt unngås, når Guds rikes dom bryter inn i forhold, som betyr et opprør mot Guds skaperordning.»

Bethelmisjonæren, dr. Ernst Johansen, hevder det polygame ekteskap som et virkelig ekteskap, som faller inn under den guddommelige lov. Det må innskjerpes en polygamist, som blir kristen, at han ikke må skille seg fra noen av sine hustruer mot hennes vilje. I dette syn følges han av adskillige Afrika-misjonærer.

Konferansen i Edinburgh i 1910 avslørte stor uenighet, og resulterte i 5 hovedsynspunkter:

- polygamister avvises helt,
- polygamister antas som katekumener,
- polygamister kan døpes, men må først sende bort deres hustruer på én nær,
- polygamister kan døpes, dog under fremhevelse av at PG strir mot den guddommelige lov, og at dømte polygamister ikke kan overta kirkelige stillinger,
- polygamister kan døpes uten særlige betingelser eller innskrenkninger (meget få hevdet dette siste standpunkt).

Når PG diskuteres, er det praktiske, endelige spørsmål for kristen misjon hvorvidt 1. en polygamist kan døpes, 2. velges til kirkelig tjeneste.

Både for baptister/pinsevenner med troendes dåp og lutheranere med barnedåp er dåpen inngangsporten til opptagelse i menigheten, og i forholdet til PG blir det neppe noen reell forskjell.

Når man belyser problemet PG, må det være av helt vesentlig betydning at man ikke blander sammen Skriftens syn på PG og polygamiets konsekvenser når det gjelder om en polygamist skal døpes eller ikke. Heller ikke våre egne tradisjoner må blandes med Skriftens ord.

Det første spørsmål er: Hva sier Skriften om PG? Er det hor, utukt, umoral, syndig, urettmessig? Eller er en legal – lovlig – ordning, ifølge den lov som hersker i det land/den stamme det gjelder, og må vi som kristne anerkjenne det som det? Kan det karakteriseres som en moralsk mindreverdig, ufullkommen ordning?

Disse spørsmål må besvares ut fra Guds ord og intet annet.

Det er min bestemte oppfatning at PG er en legal ekteskapsordning ifølge hedensk/muhammedansk rett, og må vurderes ut fra den kultur og bakgrunn det er opprettet. Kristne må godta «de facto» denne ordning. En polygamist lever altså i et lovlig forhold til alle sine hustruer, og de er hans rette hustruer. Det kan derfor ikke betraktes som hor eller utukt, synd eller umoral.

Monogami kunne ikke stilles opp som en etisk *fordring* til Israelsfolket 12–1300 år f. Kr. Det mosaiske bud måtte begrense seg til et absolutt veto mot krenkelse av nestens familiære intime sfære. Kong David ble ikke irettesatt for å ha flere hustruer, men hans forhold til Batseba ble betraktet som hor.

Likewise Israel levde i en før-kristen tid, lever millioner av mennesker i dag i en ikke-kristen tid. Evangeliet er ikke nådd frem til hjertene, og derfor er heller ikke all lovgivning i pakt med kristen tanke-

gang. På det ekteskapelige område eksisterer i dag i store områder en lovgivning som gir anledning til PG. Så sant landets borgere følger en rettsgyldig ordning på dette felt, bryter de ikke det 6. bud. De driver altså ikke hor, like lite som israelittene i gammeltestamentlig tid gjorde det. Den som skiller seg fra sin hustru uten for hors skyld, volder at hun driver hor (Mt. 5,32). Å be en polygamist å skille seg fra sine hustruer unntatt den første, uten for hors skyld, er etisk uakseptabelt.

Derimot må det betraktes som en ufullkommen ekteskapelig ordning, en moralsk mindreverdige form, ikke i overensstemmelse med Guds skaperorden for mennesket. Det monogame, uoppløselige ekteskap er en konsekvens av Guds skapertanke, slik som Jesus har påvist det (ut fra 1. Mos. 2,24, sml. Mrk. 10,6-8).

For den kristne gjelder derimot den nytestamentlige forutsetning at han skal ta seg bære én ektefelle. Den kristne kan ikke *starte* et polygamt forhold. Han har fått opplysning om den kristne forståelse av ekteskapet, og begår en synd ved å ta seg en ny hustru; det ville være brudd på Guds vilje. Derimot er det vel ikke sikkert at det kan betegnes som hor eller utukt om han gjør det.

Man kan ikke reversere tiden for en polygamist. Det som er skjedd, er skjedd, og han har rett til å leve som ektemann med alle sine hustruer, også etterat han er blitt en kristen. Men han kan ikke ta seg flere hustruer, når han omvender seg og opptas i menigheten.

Når det altså gjelder polygamisten, kan han etter mitt skjønn døpes og opptas i menigheten, og likedan de av hans hustruer som tar ved troen, og alle hans barn, som han da må ta ansvaret for når det gjelder oppdragelse i den kristne forsakelse og tro.

Virkningene – eller konsekvensene – av PG kan være positive og negative, og vi har selvsagt full rett til å vurdere disse og bruke dem som argumenter i debatten, men på det sosiale/menneskelige plan.

Det synes ikke å være mange positive sider som regnes opp. Det er en ordning som virker som en sosial foranstaltning ved å motvirke prostitusjon og sikre kvinnens stilling, altså en sosial trygghet under de forhold som hersker. Mest fremstilles PG som en svøpe i mange forhold. Det er mangel på vennskap mellom hustruene, misunnelse og rivalisering, så absolutt ingen idyll. På et stammesprog (Hausa) heter kone nr. 2: «Min misunnelse.» Kinesisk tegn for fred er én kvinne under ett tak, tegn for ufred er to kvinner under ett tak. PG ga ofte anledning til strid og kiv; kunne også føre til barnemord.

Førstehustruens stilling var sikret av loven, men ofte er det slik at

med-hustruene var rettsløse, og mannen kunne da skille seg fra henne når han ble lei henne. PG beskrives som å være til ubotelig skade og ulykke for hjemlivet. Det var unntagelser når hustruene og mannen levde sammen i god forståelse.

Det er derfor all mulig grunn til å arbeide for forståelse for et kristent ekteskap, og fremholde med all styrke i undervisningen at det monogame ekteskap er den ordning Gud vil vi skal leve i.

Så gjelder det vår egen tradisjon og bakgrunn. Vi kjenner vel alle Luther og Melanchtons holdning til landgreve Philip av Hessens dobbeltekteskap i 1540. De anbefalte da at han skulle holde saken hemmelig. Selvfølgelig handlet de ikke rett, men vi må også vurdere deres handling ut fra den bakgrunn og den tid de var satt inn i.

Vi på vår side lar vår moralske vurdering bestemme av det som vi er vant til. Vi reagerer mildt, når det er tale om noe som hos oss er vanlig, om enn forkastelig, og reagerer voldsomt overfor det, som både er uvanlig og forkastelig. Vi skal her la oss kalle til orden av Skriften.

Og dette er av meget stor betydning for situasjonen i misjonsarbeidet.

Det kan nemlig være alvorlig fare for at misjonærene ikke bare søker å bringe evangeliet, men også deres hjemlands kristelig fargede tenke- og væremåte, som jo dog langfra alltid er virkelig kristelig.

Vi tolererer tross Jesu egne ord i noen grad fraskiltes nye ekteskap, også hvor vi ikke vil driste oss til å tale om den «uskyldige part.» Her er det skjedd en forandring dypt inne i menigheten.

Har vi da rett til å være voldsomt fordømmende overfor alle tilfelle av flerkoneri? Hvis vi mente at PG var verre enn fraskiltes nye ekteskap, kunne det nok være at det var vesteuropeeren som talte ut av sin tradisjon, og ikke den av evangeliet belærte. Vi må passe oss, og kjenne våre innerste motiver til egne reaksjoner.

I norsk lov tillates fraskiltes ekteskap, men bigami er straffbart. Vår norske lov er ikke veiledende for ekte kristen avgjørelse.

Konsekvensene av misjonenes holdning til PG må man ha full rett til å vurdere.

Det strenge standpunkt, dvs. at en polygamist må sende bort sine hustruer på én nær før han døpes, er *klart og konsekvent*, men

– det er opplagt et press på mannen. Finner han det for svært og forlater kirken av den grunn? Hindrer vi folk urettmessig å bli kristne? Hvilket endret syn på sine hustruer og barna må han innta?

– Hvilken hustru skal beholdes? Den første, som er valgt av for-

eldre, som han kanskje har lite kjærlighet til, lite tilfreds med, kanskje ingen barn med. Skal han beholde den yngste? Peneste? Den med flest barn? Oftest er vel holdningen at det er den første som han har vært lovlig gift med og må beholde, alle de de andre må da betraktes som konkubiner.

– Hva skjer med de bortsendte hustruer/kvinner? Kan misjonen anbefale at de gifter seg igjen etterat de har levet i ekteskap/hor/konkubinater med en mann i flere år? De blir ofte konkubiner, eller prostituerte. Kan de få nok underhold av tidligere mann? Vil en eventuell ny mann bry seg om hennes barn? Dette er svære problem.

– Mange forlater kirken og går over til Islam.

Middelstandpunkt: at polygamisten blir «katekumen», dvs. halv-døpt, halvveis opptatt i menigheten, og finner kanskje dette i orden. Det vil svekke menigheten og svekke betydningen av dåpen, uansett dåpssyn.

Det liberale standpunkt: at polygamisten opptas, samt de hustruer som vil, samt barna (ved barnedåpspraksis). Det kan skape den holdning at en kristen kan ha så mange koner han vil, det kan svekke formaningene om det monogame ekteskapets verdi, – det kan holde på PG innen den kristne menigheten mye lenger, kanskje også skape den oppfatning at også andre hedenske tradisjoner kan godtas.

Et hovedsikte for all kristen virksomhet og misjon må være å bringe evangeliet om Jesus Kristus til den som ikke har hørt. Dette evangelium om menneskets fortapte stilling i seg selv, dets helt manglende evne til å frelse og rettferdiggjøre seg selv, og derfor dets totale avhengighet av Jesus Kristus for å bli frelst, – ja, se det er i seg selv anstøtelig for det naturlige menneske.

Misjonen må ikke lage regler, kirkelige eller andre, som legger andre anstøt og byrder på mennesket. Man forlanger ikke at menneskene skal oppføre seg som kristne, ha et kristent sinnelag og det nye liv, *før* de hører ordet forkynt. Når evangeliet mottas i tro, skapes det nye liv, vokser og modnes, og bærer gode frukter.

Omvendelse til kristendommen betyr ikke først og egentligst at man godtar såkalt kristen sed og skikk. Ut fra budskapet om Kristi kjærlighet og erfaringen av denne kjærlighets vesen, skal hedninger veiledes til å forstå hva rett kjærlighet og dermed også rett ekteskapeleg kjærlighet er. Kravet om MG må følge forkynnelsen av evangeliet, og endelig ikke være en forutsetning for å ta imot. I evangeliets navn forlanger man heller ikke at en mann som blir troende skal vende tilbake til sin fraskilte hustru, hvis han er fraskilt og gift på ny.

Når det gjelder *tjeneste i menigheten*, som tilsynsmann eller eldste eller lignende tillitsverv, har det vært praksis overalt at en polygamist ikke kan settes til slik tjeneste, under henvisning til Pauli formaninger om at en slik tjener skal være «én kvinnes mann», dog ikke skilt.

Nå er det stadig diskusjon om forståelsen av disse ordene om ekteskapet. En ting er klart: Jesus gir tillatelse til skilsmisse for horskyld. Men meningene er delte når det gjelder synet på gjengifte for den uskyldige part, dvs. i denne sammenheng den som ikke har drevet hor. En psykologisk vurdering av «skyld» innen ekteskapet kan ikke diskuteres her. Men hvis Det nye testamente tillater gjengifte av den uskyldige part, vil denne da kunne betraktes som «én kvinnes mann»? Og kan man bruke denne målestokk («én kvinnes mann») på en polygam mann, som blir nødt til å trekke med seg sitt forhold inn i den kristne stand?

Ser man formaningene av Paulus som kirkerettslig bindene, er det ingen diskusjon, – de kan ikke bli tjenere i menigheten. Men ser man formaningene som etisk veiledning for menighetene stiller det seg anderledes. Da må *alle* formaningene om tilsynsmannens holdning tas som alvorlig veiledning for den kristne menighet i sitt valg av tjenere, men altså bare veiledning, og man må finne den som er best skikket etter bibelsk veiledet vurdering, altså en som er ulastelig, edruelig, sindig, gjestfri, har lydige barn osv. Menigheten avgjør hvem som er best skikket.

La meg avslutte med en uttalelse av Karl Barth om PG: «PG er en *institusjon*, fastsatt ved sedvane, regulert og faktisk praktisert etter skreven og uskreven rett. Kristi kirke forkynner Guds bud, og kun det. *Ikke* europeisk sedvane, rettspraksis og levevis ut mot afrikansk og asiatisk. Det er alvorlig grunn til, samtidig med skarp proklamering av Guds bud, å vente med å gjøre denne konsekvens av budet gjeldende, altså ikke forhaste seg med det direkte angrep på PG som institusjon, og på det liv som leves i denne institusjons ramme.

En øyeblikkelig avskaffelse av det institusjonelle PG, evt. med bortsendelse av alle en manns faktisk forhåndenværende hustruer på én nær, ville bringe ikke bare en grusom, men også etisk uforsvarelig forvirring og oppløsning av sosiale sammenhenger med seg. Sammenhenger, som tross all alvorlig problematikk dog ikke bare var og er meningsløse og fordervelige, men også garantiene for all slags orden, beskyttelse, forsorg og privatliv, og som ikke mere kunne være dette ved en abrupt overgang til MG. Det er brutalitet hvis den

kristne kirke f.eks. ville stille mennesket overfor det alternativ: dåp eller liv i det institusjonelle PG. Etisk sett er det klar avgjørelse for MG mot PG, men ikke brutalitet mht. form og vei.»

LITTERATUR

Nordisk Missions Tidsskrift 1953:

Søe, N. H.: Spørsmålet polygami prinsipielt belyst, s. 3-16.

Jerritslev-Hansen, I. N.: Polygami i Nigeria, s. 33-40.

Sørensen, A. J.: Flerkoneri i China og kirkens stilling hertil, s. 41-48.

Hørlyck, Ove: Polygami i Indien, s. 48-54.

Stampe, L.: Problemet polygami - missionshistorisk belyst, s. 103-125.

Nordisk Missions Tidsskrift 1968:

Judadah, B. M. Kiwovele: Polygami i Afrika, s. 44-52.

Seierstad, Ivar P.: De ti bud. I: Prismets håndbøker; I.